

Harmadik katonai felmérés (1879) forrás: maps.arcanum.hu

Harmadik katonai felmérés (1879)

Nem történik változás a korábbi felméréshez képest. Nem épülnek új porták, azonban a térkép már említi a betelepült résztől déli irányban az Új-malom, a Pétibükk-major, valamit Budafa-puszta majorságait.

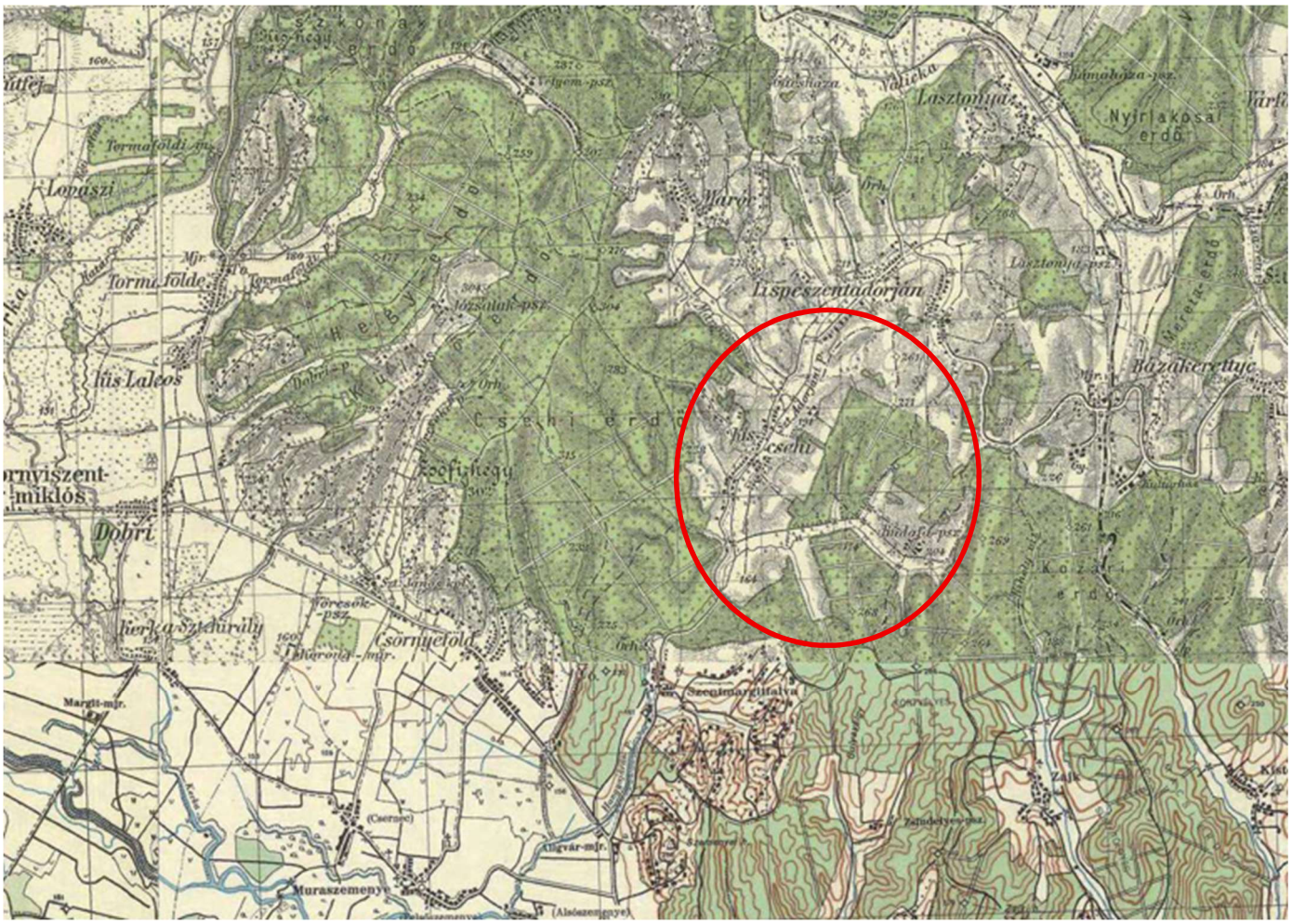

Harmadik katonai felmérés (1879) forrás: maps.arcanum.hu

1941-es katonai felmérések

Budafapuszta kiépült, jelentősége egyre nagyobb szerepet tölt be a település életében. A belterület terjedt észak és déli irányba egyaránt. Látható, hogy a szomszédos települések egyre nagyobb kiterjedésűek, kapcsolatuk erősödött.

NAPJAINKBAN

A tájszerkezetben nem történt jelentős változás. A szántóterületek kiterjedését eleve meghatározzák a domborzati viszonyok, így azok helye nem változott. A szőlőterületek szinte egészét erdők váltották fel. Néhány új lakóház épült.

TÁJHASZNÁLAT ÉRTÉKELÉSE

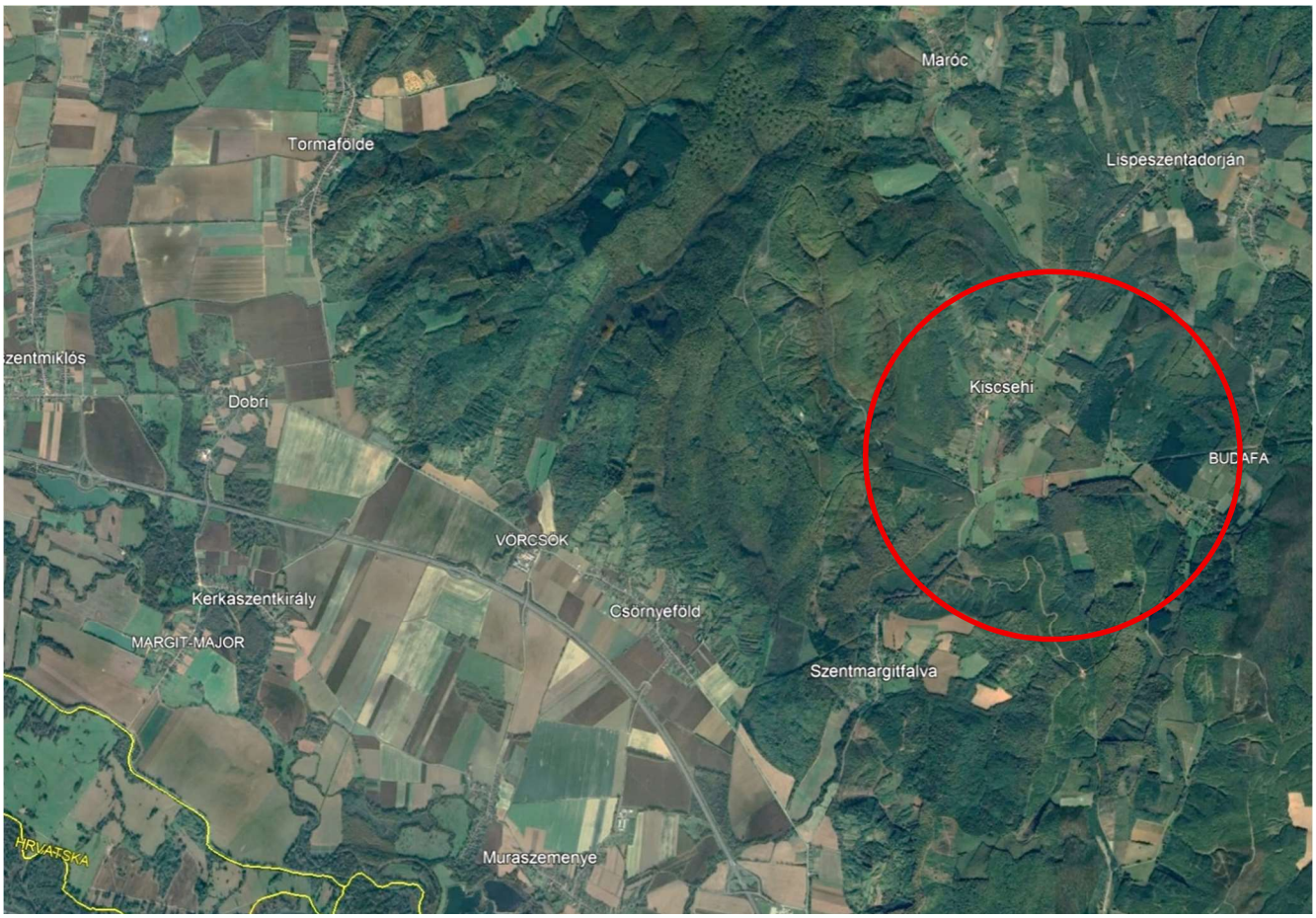

Műholdfelvétel (2024) forrás: GoogleEarth2024

A mezőgazdasághoz kapcsolódó feldolgozóipar termelése is jelentősen lecsökkent a térségben. Nagyüzemi művelésre csak a széles völgyek megfelelőek, de a talaj minősége kifejezetten gyenge. A rendelkezésre álló szántóterületek jelentős részén kukoricatermesztés folyik, kisebb hányadán kalászos gabona (búza, sörárpa) termesztése jellemző.

Az egykori szőlők helyén spontán beerdősülés figyelhető meg, csak úgy mint a vízfolyások menti gyepterületek esetében. A leggyorsabb regenerációs képességgel a vizes élőhelyek bírnak, így a patakokat napjainkra égerligetek és füzesek kísérik.

A vízfolyások mentén erdőterületek vannak, így a diffúz szennyezés veszélye nemáll fent. A tájhasználati típusok összességében illeszkednek a természeti adottságokhoz

Felszínborítás

Kiscsehi közigazgatási területének jelentős hányadát erdő borítja. A patakok völgyében gyepterületek húzódnak, valamint az országos átlagnál jóval alacsonyabb a szántók aránya. A település épített környezete kismértékű.

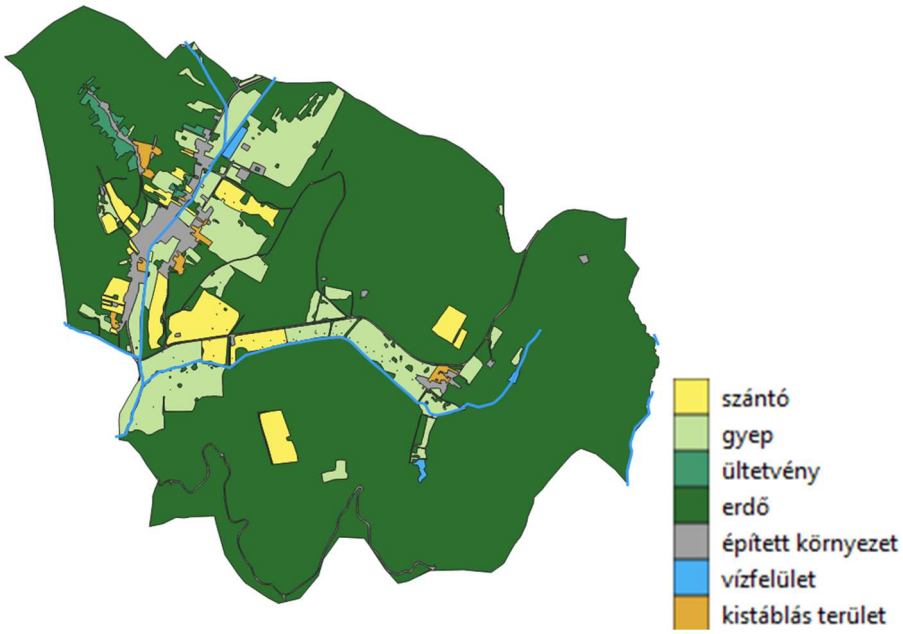

Művelési ág

A település művelési ág szerinti megoszlásában a kivett területek hányada jóval magasabb értéket mutat, a belterületi ingatlanok hosszú telkei, és a bányaterületek miatt. A Budafapusztai-patak mentén húzódó gyepterületeket főként legelőként hasznosítják a település környeztében lévő gyepek főként rét művelési ágban vannak. Művelési ág szerinti megoszlásban a szántók nagyobb területet foglalnak el, mint ahogy az a felszínborítás ábráján látható. A kert, gyümölcsös és szőlő művelésű területek a település nyugati határában lévő zártkertekben koncentrálódik.

VÉDETT, VÉDENDŐ TÁJI-, TERMÉSZETI ÉRTÉKEK, TERÜLETEK

VÉDETT TÁJI ÉRTÉKEK

Tájképvédelmi terület övezete

A település teljes területe a tájképvédelmi terület övezetébe tartozik. A változatos tájszerkezet, az aprófalvas jelleg, a épületek, táji környezet indokolttá teszi a védelmet.

Egyedi tájérték

Egyedi tájértéknek a tájra jellemző természeti érték, képződmény, vagy az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos, vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van.

Az alábbi táblázatban a felmért egyedi tájértékek szerepelnek a Balatonfelvidéki Nemzeti Park Igazgatóság adatszolgáltatása alapján.

Az egyedi tájértékek között leginkább a szőlőtermeléshez kapcsolódó présházak, pontszerű épített tájértékként a feszületek, emlékművek, a táj látványelemit hangsúlyozó kilátópontok, a kiemelkedő természeti értékként nyivántarott gyűjteményes kert, egyes fa, löszfal, valamint a település táji értékeiben megjelenő víz szerepe emelendő ki. A tájértékeket veszélyeztető tényezők állagmegóvás elmaradása, a felhagyott szőlők és legelők, valamint a szokások változása. Az illetékes természetvédelmi hatóság a Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség.

Kiscsehi egyedi tájértékeinek elhelyezkedése (Forrás: BFNPI adatszolgáltatás)

	Név	Elhelyezkedés	Hrsz
1	Harangtorony	Baross Gábor u., és a szőlőhegyre vezető út sarkánál	38
2	Kőkereszt	Deák Ferenc u. 1.	36
3	Útszéli kereszt	A település északi vége, a főút mellett.	02/8
4	Szőlőhegyi kereszt	Tekints-hegy	751/2
5	A temető keresztje	A település északkeleti végén	056/2
6	Budafapusztai arborétum	A településtől keletre	0122, 0123/2, 0123/3, 0124/1, 0124/2, 0125/3, 0126, 0128
7	Présház	Tekints-hegy	768
8	Boronás présház	Tekints-hegy	1028/a
9	Öreg présház	Tekints-hegy	1116
10	Présház a szőlőhegyen	Tekints-hegy	668
11	Világháborús emlékmű	Deák Ferenc u., a település központjában	219/1
12	1848-as emlékmű	Deák Ferenc u., a település központjában	96
13	Forrás	Varga-völgy, a településtől északkeletre.	33 G

14	Horgásztó	A település északi végén, a Szentadorjáni-patak mellett.	061/10
15	Szentadorjáni-patak	A patak ÉK-DNY irányban keresztülfolyik a településen	0160, 039, 202, 97, 062/1, 062/2
16	Szelídgesztenye	Tekints-hegy	1117
17	Löszfal	A szőlőhegyre vezető út mellett	015
18	Kilátás a szőlőhegyről	Tekints-hegy	894
19	Kilátópont	A településtől keletre lévő legelőről	048/3

Kiscsehi egyedi tájértékeinek elhelyezkedése (Forrás: BFNPI adatszolgáltatás)

	Név	Főbb jellemzők
1	Harangtorony	Négyzetes alaprajzú, bádoggal fedett sátortetős, emeletes harangtorony. A torony felső részén, mindegyik oldalon kettő-kettő, félköríves ablakkal. Déli homlokzatán nagyméretű, félköríves bejárattal. A haranglábban egy oltárfülke van kialakítva, ahol egy fakereszt található.
2	Kőkereszt	Lakóház kerítésén belül álló kőkereszt festett Krisztus-szoborral. A ház kerítése teljesen eltakarja a kereszt alsó részét.
3	Útszéli kereszt	Kőből készült, díszes talapzaton álló, műkőből készült kereszt korpusszal, és Mária szoborral. A kereszten semmilyen felirat sem látszik.
4	Szőlőhegyi kereszt	Alacsony fakerítéssel körbevett részen álló festett kőkereszt korpusszal. A kereszt talapzatán egy kis fülke található, de szobor nincsen benne. A kereszten semmilyen felirat sem olvasható.
5	A temető keresztje	Kőkereszt korpusszal, díszes talapzatán található fülkében kicsi Mária-szoborral. A talapzat felirata: „Isten dicsőségére állíttatta / 19 Csehi község 09”
6	Budafapusztai arborétum	46 ha-os területen elterülő arborétumban 132 féle tűlevelű, és 88 féle lombos fa, illetve cserjefaj található. Az arborétum területén található egy vadászkastély, egy nagyobb, és egy kisebb tó, játszótér, és egy fából épült kilátó is.
7	Présház	Téglalap alaprajzú présház nyeregtetővel, deszkaoromzattal, keleti homlokzatán fából készült tornáccal, déli homlokzatán fazsalus ablakkal. A présház első része tégla falazatú, hátsó része zsilipelt boronafalú.
8	Boronás présház	Téglalap alaprajzú, zsilipelt boronafalú présház kontyolt nyeregtetővel, deszkaoromzattal, kisméretű fazsalus ablakokkal, keleti homlokzatán hozzáépített tárolóval. Falait sárral tapasztották, melyet fehérre meszeltek.
9	Öreg présház	Téglalap alaprajzú, tapasztott boronafalú présház nyeregtetővel, deszkaoromzattal, kicsiny ablakkal.
10	Présház a szőlőhegyen	Fehérre meszelt tapasztott boronafalú présház, keleti homlokzatán kigurással.
11	Világháborús emlékmű	Az emlékmű két tábláján az I., és II. világháborúban elesett kiscsehi hősök nevei olvashatók. A két tábla között egy díszes, fából készült kereszt található, fémből készült Mária, és Jézus szoborral. az emlékmű bal oldalán egy fából faragott, imádkozó asszonyt ábrázoló szobor áll.
12	1848-as emlékmű	Az 1848-as forradalom, és szabadságharc 100. évfordulójára állított, műkőből készült, egyszerű emlékmű, kis márványtáblával, és zászlórúddal.

13	Forrás	A víz egy völgytalpi égeresben több ponton szivárog a felszínre. A forrást körülvevő lápos élőhely természetvédelmi szempontból értékes.
14	Horgásztó	Szabályos téglalap alaprajzú, mesterségesen kialakított horgásztó, partján fából kialakított kilátótoronnyal.
15	Szentadorjáni-patak	A településtől délre lévő szakaszán szabályozatlan, kanyargós medrű, természetközeli állapotú kis patak. A települést érintő szakasz szabályozott. A patak partját gyepek övezik. A patakon megjelentek a hódok is
16	Szelídgesztenye	Terebélyes lombkoronájú, magányosan álló, idős szelídgesztenye (Castanea sativa) egyed. Törzskörmérete kb. 3 méter. A gondozás hiányában a fa alatt elkezdtek felnőni a fiatal fássszárúak.
17	Löszfal	A hegyre vezető mélyútút mentén az erózió kb. 50 méter hosszan többé-kevésbé függőleges löszfalat hozott létre, kiváló fészkelőhelyet biztosítva a gyurgyalagoknak.
18	Kilátás a szőlőhegyről	A szőlőhegyről szép kilátás nyílik a településre, és az azt körülvevő dombok erdőire, és legelőire.
19	Kilátópont	A településtől keletre lévő dombról kiváló kilátás nyílik a településre, a szőlőhegy egy részére, és a települést körülvevő erdőkre.

Kiscsehi egyedi tájértékeinek jellemzői (Forrás: BFNPI adatszolgáltatás)

NEMZETI ÉS NEMZETKÖZI TERMÉSZETVÉDELMI OLTALOM ALATT ÁLLÓ VAGY VÉDELEMRE TERVEZETT TERÜLET, ÉRTÉK, EMLÉK

Országos jelentőségű védett természeti terület

Országos jelentőségű védett természeti terület nincs a település területén.

Helyi jelentőségű védett természeti terület

Kiscsehi területén a Budafapusztai arborétum területét helyi jelentőségű védett területként tatja nyilván az Önkormányzat.

Kiscsehi Község Önkormányzata Képviselő-testületének 6/2024. (V. 23.) önkormányzati rendelete helyi jelentőségű védett természeti területté nyilvánításról Hatályos: 2024. 05. 27

Kiscsehi Község Önkormányzata Képviselő-testületének a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 62. § (2) bekezdésében és a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 11. pontjában meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

1. § A Zala Megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának 76/1976. VB. számú határozatával védetté nyilvánított Budafapusztai Arborétum helyi jelentőségű védett természeti terület védettségét a képviselő-testület e rendelettel fenntartja az 1978. évi telekrendezés után földhivatali ingatlan-nyilvántartásban természetvédelmi oltalom alatt álló ingatlanok vonatkozásában.

2. § A Budafapusztai Arborétum helyi jelentőségű védett természeti terület kiterjedése, helyrajzi száma:

a) erdő 4,184 ha 0124/1 hrsz.

b) szántó 0,4183 ha 0124/2 hrsz.

3. § (1) A terület legfontosabb természeti értékei a következők: A Budafapusztai Arborétum olyan különleges egzóta fafajok gyűjteménye, mely egyedi értékkel bír, különösen a tűlevelű fák állományszerű telepítései bírnak komoly értékkel. 132 féle tűlevelű és 88 féle lomblevelű fa található meg ezen a területen.

(2) A védetté nyilvánítás indoka és természetvédelmi célja a következő: A területen található értékes növényzet, a jegenye-, mamut- és a mocsári fenyők állománya miatt, egész évben kedvelt idegenforgalmi célpont, így védelme nem csak a természetvédelmi szempontból indokolt.

4. § A terület természetvédelmi kezelési feladatait ellátó szervezet a Zalaerdő Zrt.

Ex lege védett természeti értékek

Ex lege védett természeti értékek nincs a település területén

Natura 2000 hálózat

A település területét érinti a Natura2000 hálózat. A település északnyugati részén elhelyezkedő Vétyempuszta területe különleges természetmegőrzésű terület.

Fő élőhelyei a szálkaperjés-rozsnokos félszáraz gyepek; az üde magas füvű kaszálórétek; az illír bükkösök az éger- és kőrisligetek; puhafás ligeterdők, láperdők; az illír gyertyános-tölgyesek; valamint az üde-nedves magaskórósok.

Fő fajok a vöröshasú unka*(Bombina bombina)*, a mocsári teknős *(Emys orbicularis*), a nagy szarvasbogár (Lucanus cervus) a gyászcincér (*Morimus funereus*), a skarlátbogár(*Cucujus cinnaberinus*), a nagy hőscincér *(Cerambyx cerdo*), a közönséges denevér *(Myotis myotis),* a nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*), a nyugati piszedenevér *(Barbastella barbastellus),* a csíkos medvelepke *(Callimorpha quadripunctaria)* valamint a kerekvállú állasbogár *(Rhysodes sulcatus).*

Országos Ökológiai Hálózat

A települést az országos ökológiai hálózatának valamennyi övezet érinti. A település északnyugati hatrán lévő Vétyempuszta a magterület övezetébe tartozik, A település déli, délkeleti határa a Budafapusztai-patak völgyétől délre elhelyezkedő erdőterületek, valamint kis hányadban az északi területeken lévő Maróci-patak völgyétől északra elhelyezkedő erdő,-és gyepterületek.

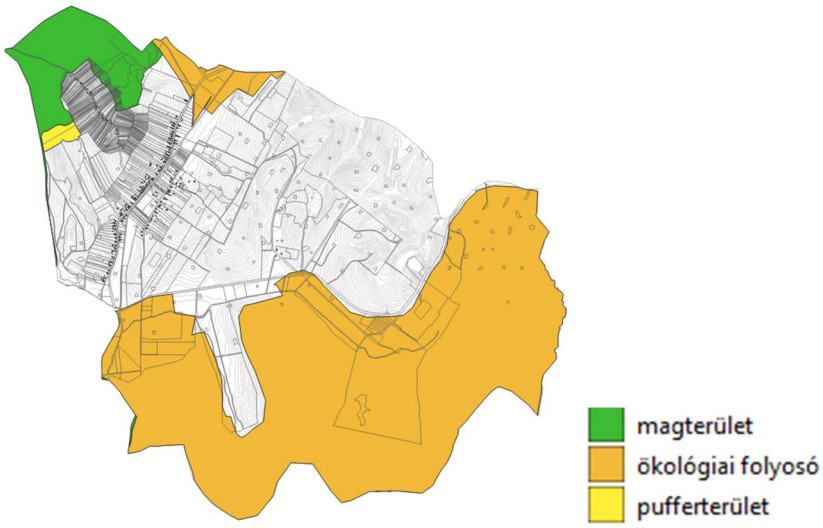

TÁJKARAKTER

Kiscsehi tájkarakter-vizsgálatát Magyarország Ökoszisztéma alaptérképe alapján végeztük el. A település a Vas-Zalai dombvidék tájkarakter-terület határán helyezkedik el. A Vas–Zalai-dombvidék tájkarakter-terület a Dunántúli-dombvidék legnyugatibb része.

A környező települések a Zalában megszokott aprófalvas jellegűek, többnyire egyutcásak. A telekkialakítás miatt jellemző az oldalhatáros beépítés és a hátsó kertben a háztáji gazdálkodáshoz kapcsolódó egységek megléte. Szintén, az országos viszonylathoz képest, nagyobb gyümölcsöskertek és a szőlőterületek aránya. A vidék gazdasági fejlődését nagyban befolyásolta a szénhidrogén-mezők felfedezése az 1930-as években, illetve a kedvező adottságok miatt lett hírhedt a Dél-Zalai borvidék. A hagyományos tájszerkezetet nagyban befolyásolták a domborzati és vízrajzi jellemzők: a vizek mentén sokáig állattartást folytattak, a vízenergiát malmokkal hasznosították. Az erdőterületekből fát nyertek, illetve elterjedtek voltak a legelőerdők, elsősorban a sertéskondák számára. A szőlők és erdők azokon a területeken maradtak meg, illetve jöttek létre, melyek a szántóföldi művelés szempontjából alkalmatlanok voltak. Ezért a sík területek szinte mindegyike szántóföld, jellemzően gazdasági központokkal, az úgynevezett majorokkal. Ez a tájszerkezet napjainkban is fellelhető, a domborzati és tulajdoni viszonyoknak köszönhetően pedig a tájhasználat mozaikossága fennmaradt.

Kiscsehi a dombok ölelésében helyezkedik el. Sajátossága Szentadorjáni -patak mentén húzódó úthálózat és és az arra felfűződő lakóterület. utcakép jellemzője a zöldben megbúvó, fehérre meszelt házak, a cseréppel fedett sátortetővel. A lankásabb domborzat és a növényborítottság miatt nem jellemzőek az egész tájat felfedő kilátópontok, a látvány fokozatosan tárul fel. A település belterületén húzódó patakder menti zöldfelületek jelentős karaktert adnak a településnek.